

szerecsés kézzel mindig egy egész irányt vagy mozgalmat is: a neokantianizmust, a pozitívizmust, a historizmust, az értékelméleti irányt és a logizmust, úgy, amint ezek az irón és alkotásán át szellemi életünket alakították. A magyar pedagógia atyamesteréről, Fináczy Ernőről írt tanulmánya biztos és találó észrevételeivel a leghívebb portré, amely eddig róla készült s egyben a legjobb bevezetés műveibe. Ez a jellemrajz különben leginkább elárulja, hogy mit becsül Kornis a legtöbbre: a tudományos munka tárgyilagosságát és az erkölcsi felfogás komolyságából fakadt aktivitást, ezt az igazi „teremtő lendületet“. Ezt keresi fel legszívesebben filozófusainkban, mint kultúránk exponenseiben is és ezt sürgeti legnyomatékosabban, mert úgy érzi, hogy a tárgyszeretet és a cselekvés szeretete még mindig nem hatotta át eléggé a nemzeti köztudatot, a *Kultúra és nemzet* kötetében. Többször említi, hogy nincs nekünk, mint az olaszoknak egy Canto del lavoro-nk. Ő maga mindenestre zengi nekünk ezt a munkahimnuszot a saját munkásságával, eszmével és törekvéseivel. S mi mind szívesen hallgatjuk ezt a dalt. A dalnak azonban nemcsak az a hivatása, hogy tessék, de hogy buzdítson. Vajha minél többeket elérne ez a buzdítás! Mert valóban „a munka az igazi élő hazafiság“ (*Kultúra és nemzet*, 93. l.).

Prohászka Lajos.

Dr. Pintér Jenő: A budapesti tankerület 11. számú értesítője. 1929—1930.
Budapest, 1930. Stephaneum ny. (N. 8-r., 56 l.)

Az elmúlt iskolai esztendő a budapesti tankerületet értékes eredménnyel gazdagította. A magyar cisztercita-rend áldozatkészségéből a magyar állam hozzájárulásával felépült a rend Szent Imre gimnáziuma, melynek ünnepélyes megnyitásával nagy történelmi gondolat valósult meg. Ugyancsak hatalmas pedagógiai eseményt és fejlődést jelent a református Baár—Madas leánylíceum új épülete, mely hasonlóképen ragyogó palota és a Szent Imre gimnáziummal együtt a budai hegyvidéknek legújabb díszje. Hosszú, mintegy tízéves hányattatás után a pesterzsébeti állami Kossuth Lajos reálgimnázium is kényelmes új otthonába költözött, bár építkezését még teljesen nem fejezték be. A múlt iskolai évben nyílt meg Domokos Lászlóné leányliceuma is, az Isteni Szeretet leánygimnáziumának és a Notre Dame de Sion leányliceumának szervezési munkálata pedig annyira jutott, hogy a folyó iskolai év elején ezek is megnyithatták első osztályaikat.

A tankerületben mindezek mellett is évről-évre nagyobb gondot okoz a tanulóifjúság elhelyezése, mert a meglévő iskolaépületek legnagyobb része jóval kisebb méretű, hogysem zavartalanul befogadhatná az első osztályra nagy tömegekben jelentkező tanulókat. A mai középiskola ugyanis nemcsak a tehetséges tanulókat készíti elő a főiskolai tanulmányokra, hanem a gyengébb képességűeket is mind magába fogadja és ezáltal a jobb növendékanyag szellemi kiművelését igen hátráltatja. A tankerületi főigazgatóság mindent megtesz ennek a hátrányos körülménynek ellensúlyozása érdekében, de itt kellő javulás csak akkor mutatkozhatik, ha az érdekelt szülőket az állandóan

folyó felvilágosító munkával sikerül meggyőzni arról, hogy kedvetlenül tanuló gyermekeiket céltalanul erőltetik a középiskola elvégzésével.

A tanulmányok átlagos színvonalát emelni kívánó intézkedések közül különösen említésre méltó a tankerületi kir. főigazgató rendezésében évenként lefolyó országos középiskolai tanulmányi verseny, mely egyre fokozódó érdeklődést éleszt a vidéki tankerületek középiskolaiban is. Az elért sikerek nemcsak a versenyző diákok számát szaporítják évről-évre örvendetes módon, hanem a nagyközönség is ritka figyelemmel kíséri ezeket a szellemi mérkőzéseket, melyekre az iskolák tanulóikat háziversenyek alapján szemelik ki és tudományszakonként egy-egy tanulót küldhetnek el. Ebben a nemes küzdelemben a múlt iskolai év végén a szegedi kegyesrendi városi kath. Dugonics András gimnázium került első helyre, míg a többi helyeket budapesti középiskolák nyerték el.

A csinos kiállítású értesítő közli a főigazgatóság személyzetén, a tankerület középiskoláin, az idevonatkozó statisztikai adatokon, a tudomány és irodalom terén működő igazgatók és tanárok névsorán kívül a legújabb középiskolai rendeleteket is, pótlásul a Pintér Jenő főigazgató által kiadott Magyar Középiskolák Igazgatásának Kézikönyvéhez, ezért nélkülözhetetlen vidéken is a középiskolák adminisztrációjában.

Arday Pál.

Quint József és Drozdy Gyula: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása a

II. osztályban. (Népiskolai egységes vezérkönyvek. Szerkesztik:

Kőrösi Henrik és Quint József. VI.) 296 lap.

Ez a vezérkönyv magábanvéve is elegendő ahhoz, hogy megértesse és megéreztesse az új népiskolai tanterv szellemét. Megértjük belőle az új tantervnek azt a jellemvonását, hogy az alaki képzést helyezi előtérbe, hogy az érzelmi és akarati életet különösebben gondolja, hogy az értelmi élet területén nem az emlékezetre, hanem a helyes ítéletalkotásra fordít nagy gondot, hogy a test és lélek harmonikus formálását célozza, hogy a tananyag szét-daraboltságával szemben a kultúregység gondolatát szolgálja, hogy a spontán megnyilatkozás és a fegyelmezettesség összhangjára törekszik, hogy bemutatja azt, hogyan kell a népiskola bizonyos mesterkelt szellemét természetessé tenni, hogyan kell a gyermeket a passzivitás alól felszabadítanunk és tett-vágya, cselekvő szelleme, öntevékenysége alapján belülről kifejlesztenünk; hogy tekintetét elsősorban nem a tanítás anyagára, hanem a tanítás céljára irányítja, hogy ez a cél a gyermekben valószínűsíthető meg (a gyermek az iskolai munka középpontja), hogy a való életben hogyan éljünk az eszményeket megközelítő életet, hogyan kell nevelésünket igazán magyar neveléssé tennünk.

Lépten-nyomon találkozunk e könyvben az akarat erősítésére való törekvéssel, a határozott célú akaratgyakorlatokkal. Az érzelmeket pedig nemcsak érinti, hanem megfelelő helyzetek, kirándulások stb. útján átéleti az érzelmi világ egész skáláját. A szerzők ismerik a gyermeki lelket s gyer-